

Warszawa, dnia 28 lutego 2019 r.

**MINISTERSTWO ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

*Sekretarz Stanu
Szymon Giżyński*

Znak sprawy: SSO.dws.073.6.2019

**Pan Wiktor Szmulewicz
Prezes
Krajowej Rady Izb Rolniczych**

szanowny Panie Prezemie!

W odpowiedzi na pismo z dnia 24 stycznia br., znak: KRIR/MR/W/61/2019, przekazujące wnioski zgłoszone podczas IX Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, poniżej informuję, co następuje.

Odnosząc się do wniosku dotyczącego ujednoczenia zasad naboru wniosków i ujednoczenia procedur szacowania szkód w gospodarstwach rolnych informuję, iż zarówno przepisy ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz.U. z 2017 r. poz. 2137 z późn. zm.), jak i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz.U. poz. 187 z późn.zm.) jednoznacznie stanowią, że Agencja może udzielać pomocy na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę, w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich.

Ponadto, zgodnie z ww. rozporządzeniem Rady Ministrów, od 2017 r. protokół oszacowania szkód sporządza się na formularzu udostępnionym na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. Ponadto na tej samej stronie internetowej zamieszczane są od wielu lat corocznie uaktualniane Wytyczne dla Komisji powołanych przez Wojewodę dotyczące ogólnych zasad szacowania szkód w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej, w których wystąpiły szkody spowodowane przez suszę, grad, deszcz nawalny, ujemne skutki przezimowania, przymrozki wiosenne, powódź, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi lub lawinę. A zatem m.in. od stosowania powyższych Wytycznych przez komisje powołane przez wojewodów, w skład których wchodzi przedstawiciele m.in. izb rolniczych, zależy jednolite szacowanie szkód.

Jednocześnie, zgodnie z przepisami o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, za oszacowanie szkód odpowiada komisja powołana przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód.

W kwestii wniosku, dotyczącego zmiany punktacji we wniosku na działanie „*Modernizacja gospodarstw rolnych*”, informuję, że zgodnie z przepisami w sprawie przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej w ramach poszczególnych instrumentów PROW 2014-2020, pomoc jest przyznawana osobom (podmiotom), które spełniają nie tylko podstawowe warunki określone w tych przepisach (kryteria dostępu), ale również uzyskają odpowiednią liczbę punktów w ramach systemu wyboru operacji. Zgodnie bowiem z ww. przepisami, do dofinansowania wybiera się operacje najlepsze, które uzyskają co najmniej określoną w tych przepisach minimalną liczbę punktów. W pierwszej kolejności pomoc przysługuje wnioskodawcom, którzy uzyskali największą liczbę punktów. System wyboru operacji ma na celu wybór operacji najlepszej jakości, zapewnienie równego traktowania wnioskodawców, lepsze wykorzystanie zasobów finansowych oraz ukierunkowanie środków finansowych zgodnie z priorytetami unijnymi w zakresie rozwoju obszarów wiejskich (art. 49 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 487, z późn. zm.).

W celu zapewnienia możliwości skorzystania z pomocy inwestycyjnej w gospodarstwach rolnych największej liczbie rolników, w instrumencie *Modernizacja gospodarstw rolnych* wprowadzono ograniczenia co do zakresu rodzaju kosztów do dofinansowania. Stąd rolnicy, którzy w poprzednim okresie dokonali już zakupu np.: ciągnika, kombajnu, opryskiwacza, rozrzutnika nawozów mineralnych itp. nie będą mogli otrzymać wsparcia na tego typu inwestycje. Takie podejście stwarza możliwość do ubiegania się o realizację konkretnych inwestycji rolnikom, którzy dotychczas z takiej pomocy nie skorzystali.

Suma uzyskanych punktów decyduje o kolejności przysługiwania pomocy. Maksymalna ilość punktów, którą może uzyskać wnioskodawca wynosi 17 dla obszarów: A, B, C, natomiast dla obszaru D wynosi 16. Wiek nie jest decydującym kryterium (młody rolnik może uzyskać 3 punkty), ponieważ pod uwagę brane są także m.in. zwiększenie liczby zwierząt, których inwestycja dotyczy. Punkty można również otrzymać za uczestnictwo w unijnym lub krajowym systemie jakości żywności. Przy czym trzeba będzie wykazać związek pomiędzy planowaną inwestycją, a systemem, w którym rolnik uczestniczy. W przypadku uczestnictwa w systemie rolnictwa ekologicznego trzeba dodatkowo doprowadzić do tego, aby suma powierzchni gruntów ornych, sadów, łąk trwałych i pastwisk trwałych w gospodarstwie objętych tym systemem stanowiła co najmniej 50% sumy wszystkich powierzchni gruntów ornych, sadów, łąk trwałych i pastwisk trwałych w tym gospodarstwie.

Jednocześnie, celem MRiRW jest wsparcie jak największej liczby rolników, w ramach środków przewidzianych na ten instrument wsparcia, i udzielenie, w miarę możliwości, pomocy wszystkim,

którzy złożyli w 2018 r. wnioski ocenione jako kompletne i prawidłowe oraz uzyskali minimalną liczbę punktów przyznawanych za kryteria wyboru.

Odnośnie wniosków, dotyczących sytuacji na rynku trzody chlewnej oraz umów kontraktacyjnych, informuję, iż rynek wieprzowiny objęty jest przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, str. 671). Przepisy te określają instrumenty interwencji rynkowej oraz środki nadzwyczajne uruchamiane w sytuacjach kryzysowych, przy czym decyzja o ich zastosowaniu podejmowana jest przez Komisję Europejską. Polska, podobnie jak i inne kraje członkowskie UE, nie ma możliwości samodzielnego wdrażania działań interwencyjnych na rynkach rolnych, w tym pomocy finansowej w związku z brakiem opłacalności wynikającej ze spadku cen na rynku.

Trudna sytuacja na rynku wieprzowiny omawiana była na posiedzeniu Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w dniu 19 listopada 2018 r., gdzie Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrócił uwagę na utrzymujący się w Polsce spadek cen skupu świń, rosnące ceny pasz i pogorszenie opłacalności produkcji trzody. Inne państwa członkowskie również podnosiły tę sprawę, wskazując na potrzebę monitorowania rynku wieprzowiny oraz wdrożenia instrumentów wsparcia.

Na wniosek Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, sytuacja na rynku wieprzowiny została omówiona na posiedzeniu Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa odbywającym się w dniach 17 - 18 grudnia 2018 r. W dokumencie przedłożonym na posiedzenie Rady, zostało podkreślone, że sytuacja na rynku wieprzowiny w Polsce jest trudna, a przedłużający się okres pogłębionego spadku cen na rynku przy wzrastających kosztach produkcji stanowi zagrożenie dla wielu gospodarstw utrzymujących się z produkcji świń. W związku z powyższym, Polska zawnioskowała o podjęcie przez Komisję Europejską działań na unijnym rynku wieprzowiny w postaci uruchomienia dopłat do prywatnego przechowywania oraz wsparcia finansowego dla producentów w ramach środków nadzwyczajnych.

Komisja Europejska w ocenie sytuacji na rynku wieprzowiny wskazuje jednak, że obecny spadek cen to trend sezonowy, pogłębiony nadpodażą wynikającą ze zwiększonej produkcji oraz ograniczeń eksportowych w konsekwencji wystąpienia ASF. Komisja podkreśla również, że obserwuje sytuację cenową na rynku wieprzowiny w państwach członkowskich oraz prognozuje zwiększony eksport wieprzowiny w związku z rozwojem sytuacji w zakresie ASF w Chinach.

Na poziomie krajowym podejmowane jest szereg działań, w tym legislacyjnych, ukierunkowanych na podniesienie konkurencyjności produkcji trzody chlewnej i jej dalszego rozwoju. Rynek wieprzowiny uwzględniony jest w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020. Producenci świń mogą korzystać z dofinansowania inwestycji w gospodarstwach w ramach działań: „*Modernizacja gospodarstw rolnych*” „*Premia dla młodych rolników*” „*Tworzenie grup producentów i organizacji producentów*”, „*Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi i ich*

rozwój, „Działania rolno-środowiskowo-klimatyczne”. Realizowanych jest również szereg form pomocy dla producentów świń prowadzących produkcję na obszarach objętych ograniczeniami w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń. Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa realizowane są następujące mechanizmy: refundacja kosztów poniesionych w związku z bioasekuracją gospodarstw, nieoprocentowane pożyczki na sfinansowanie nieuregulowanych zobowiązań cywilnoprawnych, rekompensaty w związku z uzyskaniem obniżonych dochodów z tytułu prowadzenia produkcji świń na obszarze objętym częścią II lub III załącznika do decyzji 2014/709/UE lub na obszarze zapowietrzonym lub zagrożonym w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń.

Z dniem 1 stycznia 2019 r. weszły w życie ustawy: z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników do sklepów i restauracji oraz z dnia 4 października 2018 r. o zmianie ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego oraz ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, które wprowadziły rozwiązania ułatwiające prowadzenie produkcji i wprowadzanie na rynek żywności przez podmioty działające w tzw. krótkich łańcuchach dostaw:

- rolnikom umożliwiono sprzedaż detaliczną na rynku lokalnym (zarówno produktów przetworzonych, jak i nieprzetworzonych), bez wymogu zezwolenia (wyłącznie zgłoszenia do odpowiedniej inspekcji),
- poszerzono listę miejsc sprzedaży detalicznej o sklepy, restauracje, stołówki, gospodarstwa agroturystyczne, lokalne sklepy,
- zwiększono kwotę wolną od podatku dla żywności sprzedawanej w ramach rolniczego handlu detalicznego do 40 tys. zł.

Obowiązek zawarcia umowy pomiędzy producentem produktów rolnych a pierwszym nabywcą został określony w przepisach ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 945 z późn. zm.) wykonującej postanowienia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007. Zakres, w jakim muszą być zawierane ww. umowy został wskazany w art. 38q ustawy o organizacji niektórych rynków rolnych. Obowiązek zawarcia ww. umowy dotyczy sektorów produktów rolnych: zboża, burak cukrowy, mleko surowe, chmiel, len i konopie, owoce i warzywa, tytoń, wołowina i cielęcina, wieprzowina, baranina i kozina, jaja, mięso drobiowe. Wymóg zawarcia umowy obowiązuje w przypadku, gdy zbywającym jest producent będący rolnikiem a nabywca jest przetwórcą lub dystrybutorem, który nie zbywa tych produktów rolnych bezpośrednio konsumentom finalnym.

Umowa musi spełniać warunki określone odpowiednio w art. 125 i 127, art. 148 ust. 2 oraz art. 168 ust. 4 rozporządzenia nr 1308/2013 tj.:

- a) jest sporządzana przed dostawą;
- b) jest sporządzona w formie pisemnej, dokumentowej albo elektronicznej; oraz
- c) zawiera w szczególności następujące elementy:
 - (i) cenę do zapłaty za dostawę, która:
 - jest niezmienna i określona w umowie; lub
 - jest obliczana poprzez połączenie różnych czynników określonych w umowie, które mogą obejmować wskaźniki rynku odzwierciedlające zmiany warunków na rynku, dostarczoną ilość oraz jakość lub skład dostarczonych produktów rolnych;
 - (ii) ilość i jakość odnośnych produktów, które można dostarczyć lub które muszą zostać dostarczone, wraz z terminem takich dostaw;
 - (iii) okres obowiązywania umowy, który może być ograniczony lub nieograniczony, z klauzulami dotyczącymi rozwiązania umowy;
 - (iv) szczegóły dotyczące terminów i procedur płatności;
 - (v) ustalenia dotyczące odbioru lub dostawy produktów rolnych; oraz
 - (vi) przepisy mające zastosowanie w przypadku zaistnienia siły wyższej.

Jednym z warunków zawarcia umowy, zgodnie z art. 148 ust. 4 oraz 168 ust. 6 rozporządzenia nr 1308/2013, jest to, że wszystkie elementy umów na dostawę produktów rolnych zawieranych przez producentów z przetwórcami lub dystrybutorami są swobodnie negocjowane pomiędzy stronami.

Przez umowę kontraktacji producent rolny zobowiązuje się wytworzyć i dostarczyć kontraktującemu oznaczoną ilość produktów rolnych określonego rodzaju, a kontraktujący zobowiązuje się te produkty odebrać w terminie umówionym, zapłacić umówioną cenę oraz spełnić określone świadczenie dodatkowe, jeżeli umowa lub przepisy szczególnie przewidują obowiązek spełnienia takiego świadczenia (art. 613 § 1). Jednakże, umowa kontraktacji może zawierać elementy określone odpowiednio w art. 125 i 127, art. 148 ust. 2 oraz art. 168 ust. 4 rozporządzenia nr 1308/2013. Wówczas spełnia ona warunek zawarty w art. 38q ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych.

Jedną z podstawowych zasad przy zawieraniu umowy, również kontraktacyjnej, jest swoboda jej zawierania - przejawia się ona nie tylko swobodą kształtowania treści umowy, ale także swobodą wyboru kontrahenta oraz decydowania o tym, czy umowę zawrzeć. Zasada swobody umów wyrażona została w art. 353 Kodeksu cywilnego, mówi o tym, że strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W sierpniu 2018 r. została powołana grupa robocza do wypracowania przykładowej umowy na dostarczanie produktów rolnych w sektorze owoców i warzyw. W skład grupy weszli przedstawiciele producentów rolnych, firm skupujących, przetwórców, KOWR, UOKiK, IERiGŻ oraz MRiRW. Celem

było wypracowanie przykładowego projektu umowy kontraktacyjnej na dostarczanie produktów rolnych. Wypracowany projekt umowy kontraktacji zawiera wymagane elementy umowy, obejmującej każdą dostawę określonych produktów przez producenta do przetwórcy lub dystrybutora, wynikające z przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013.

Przykładowy wzór umowy został zamieszczony na stronach MRiRW: www.gov.pl/documents/912055/913531/wzr%C3%B3r_projektu_umowy_kontraktacji.pdf/095349ec-a3cd-941f-820f-415977d5daf7. Ma on charakter uniwersalny – może być zastosowany do wszystkich produktów rolnych, zawiera postanowienia regulujące stosunki między stronami w zakresie m.in. jakości produktów rolnych, warunków realizacji umowy i terminów dostaw, procedury płatności, kar umownych oraz siły wyższej.

W celu wzmocnienia pozycji producenta rolnego w łańcuchu dostaw produktów rolnych, przystąpiono do prac nad nowelizacją ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 945 z późn. zm.) w zakresie stosunków umownych. Planowane zmiany polegają m.in. na objęciu obowiązkiem zawierania umów wszystkich etapów łańcucha dostaw. Pozwoli to na objęcie ogniw pośredniczących w dystrybucji surowców rolnych (np. punktów skupu). Planowane jest również wprowadzenie minimalnego okresu obowiązywania umowy lub minimalnego okresu od zawarcia umowy do realizacji dostawy wybranych produktów lub terminu zawarcia umowy na dostarczanie produktów rolnych, co stanowić będzie pozytywną odpowiedź na postulaty zgłaszane przez producentów i ułatwi planowanie produkcji rolnej. W styczniu 2019 r. zorganizowane zostały spotkania z producentami owoców, trzody oraz przetwórcami, a także przedstawicielami UOKiK, KOWR, IERiGŻ w celu przedyskutowania zmian przepisów.

Odnosząc się do wniosku, dotyczącego szacowania szkód, informuję, że kwestie szacowania szkód łowieckich regulują przepisy ustawy z dnia 15 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy - Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz.1507). Odpowiedzi w tym zakresie powinien udzielić Minister Środowiska. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie wnosi zastrzeżeń do propozycji włączenia przedstawiciela izb rolniczych do zespołów szacujących szkody łowieckie. Wprowadzenie zmian, zaproponowanych przez Izbę Rolniczą Województwa Łódzkiego, wymaga zmiany ustawy Prawo łowieckie oraz przepisów wykonawczych.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o *działach administracji rządowej* (Dz. U. z 2018 r. poz. 762) dział środowisko obejmuje m. in. sprawy ochrony i kształtowania środowiska oraz racjonalnego wykorzystywania jego zasobów, a także ochrony przyrody, w tym w parkach narodowych i krajobrazowych, rezerwatach przyrody, oraz ochrony gatunków roślin i zwierząt, prawem chronionych lasów, zwierzyny i innych tworów przyrody, a także łowiectwa. Ponieważ zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz. U. z 2018 r. poz. 2033) naczelnym organem administracji rządowej w zakresie łowiectwa jest minister właściwy do spraw środowiska, dlatego postulaty dotyczące podjęcia prac legislacyjnych nad zmianą

obowiązujących przepisów dotyczących sposobu szacowania szkód wyrządzanych przez zwierzęta łowne, w tym składu zespołów szacujących szkody, powinny być kierowane, zgodnie z kompetencjami, do Ministerstwa Środowiska.

Odnośnie kwestii dotyczących rent i emerytur, informuję, że ustawą z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r., poz. 38), obniżony został w Polsce powszechny wiek emerytalny, odpowiednio do 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn. Ustawa weszła w życie z dniem 1 października 2017 r., a więc od tej daty przywrócony został stan prawny, dotyczący powszechnego wieku emerytalnego, obowiązujący przed 1 stycznia 2013 r., zarówno dla osób ubezpieczonych w systemie powszechnym, jak i ubezpieczonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U z 2017 r., poz. 2336, z późn. zm.). Przepisy tej ustawy nie przedłużyły możliwości nabywania prawa do wcześniejszej emerytury rolniczej po dniu 31 grudnia 2017 r. Jest to analogiczne rozwiązanie jak w stosunku do innych grup zawodowych, gdzie również wygaszona została możliwość nabywania prawa do emerytury w wieku niższym od wieku emerytalnego. Ponowne wprowadzenie w systemie ubezpieczenia społecznego rolników świadczenia w postaci wcześniejszej emerytury rolniczej, zburzyłoby koncepcję Rządu mającą na celu wprowadzenie jednolitych powszechnych zasad dotyczących wieku przechodzenia na emeryturę.

W związku z powyższym, obecnie nie przewiduje się podjęcia działań, które miałyby zapoczątkować inicjatywę legislacyjną w przedmiotowym zakresie i tym samym przywrócić wcześniejsze emerytury rolnicze.

Odnosząc się do wniosku dotyczącego stanowiska odnośnie sprawowania nadzoru nad konserwacją rowów i cieków przez Skarb Państwa informuję, że podstawowym aktem prawnym regulującym zasady utrzymywania wód i urządzeń melioracji wodnych jest ustawa – *Prawo wodne*. Do dnia 31 grudnia 2017 r. obowiązywała ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Z dniem 1 stycznia 2018 r. weszła w życie nowa ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – *Prawo wodne*, która dokonała głębokich zmian w sferze prawno-organizacyjnej i finansowej sektora gospodarki wodnej.

Cieki naturalne (rzeki, strumienie, potoki) są zaliczane do śródlądowych wód płynących i stanowią własność Skarbu Państwa. Utrzymanie tych wód stanowi obowiązek ich właściciela.

Do 31 grudnia 2017 r. zadania związane z utrzymywaniem wód (cieków) istotnych dla rolnictwa realizowali marszałkowie województw jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Utrzymanie wód istotnych dla kształtowania zasobów wodnych i ochrony przeciwpowodziowej należało do Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

Od 1 stycznia 2018 r. zadania związane z utrzymaniem cieków naturalnych realizuje Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które zostało utworzone na podstawie ustawy z 20 lipca 2017 r. – *Prawo wodne*. Jest to państwowa osoba prawna, która prowadzi całość spraw z zakresu gospodarki

wodnej. Wody Polskie rozpoczęły swą działalność z dniem 1 stycznia 2018 r. i są nadzorowane przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej tj. Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

Na podstawie ustawy – *Prawo wodne* z 2001 r. rowy, które służyły regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnych gleby, ułatwienia jej uprawy oraz ochrony użytków rolnych przed powodziami były zaliczone do urządzeń melioracji wodnych szczegółowych. Obowiązek utrzymywania tych urządzeń spoczywał na właścicielach gruntów, na które urządzenia te wywierały korzystny wpływ (nazywanych w ustawie – „zainteresowanymi właścicielami gruntów”). W sytuacji, gdy urządzenia te były objęte działalnością spółki wodnej, ich utrzymanie należało do tej spółki. Jeżeli obowiązek ten nie był wykonywany, wówczas starosta, jako organ właściwy do wydania pozwolenia wodnoprawnego, mógł ustalić w drodze decyzji, szczegółowe zakresy i terminy wykonania przez właścicieli obowiązku utrzymania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych.

Zgodnie z nową ustawą – *Prawo wodne*, od 1 stycznia 2018 r. utrzymanie rowów zaliczonych do urządzeń melioracji wodnych, podobnie jak na podstawie poprzednio obowiązującej ustawy, nadal jest zadaniem zainteresowanych właścicieli gruntów. Jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej, obowiązek ten należy do tej spółki.

Zmianie uległ natomiast organ, sprawujący nadzór nad realizacją tych zadań. Nadzór nad utrzymywaniem urządzeń melioracji wodnych należy obecnie do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. W przypadkach, gdy obowiązek utrzymania tych urządzeń nie jest wykonywany, decyzje określające szczegółowy zakres i termin wykonania prac nie są wydawane przez starostę lecz przez Wody Polskie.

Wody Polskie są upoważnione także do wykonywania kontroli gospodarowania wodami. Kontrole te mogą dotyczyć m.in. wykonywania i utrzymywania urządzeń wodnych, w tym rowów melioracyjnych.

Jak wynika z przedstawionych przepisów, od 1 stycznia 2018 r. zarówno utrzymywanie cieków naturalnych jak też nadzór nad utrzymywaniem urządzeń melioracji wodnych (w tym rowów) należy do Wód Polskich, które są państwową jednostką organizacyjną nadzorowaną przez Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Wprowadzone zmiany powinny przyczynić się do usprawnienia nadzoru nad utrzymaniem wód i urządzeń melioracji wodnych i zapewnienia lepszego funkcjonowania tych wód i urządzeń.

Należy podkreślić, że utrzymanie urządzeń melioracji wodnych odbywa się przy znacznym wsparciu ze strony państwa i jednostek samorządu terytorialnego. Możliwości takiego wsparcia wynikają z przepisów ustawy – *Prawo wodne*. Z pomocy tej mogą korzystać spółki wodne.

W latach 2012 – 2016 pomoc państwa dla spółek wodnych w formie dotacji podmiotowych wynosiła corocznie ok. 20 mln zł, w tym ok. 4 mln zł pochodziło z budżetów wojewodów oraz 16 mln zł z rezerwy celowej budżetu państwa.

Od 2017 r. z inicjatywy Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, środki na pomoc państwa dla spółek wodnych, planowane w rezerwach celowych, zwiększono z 16 mln zł do 40 mln zł. Wraz ze środkami planowanymi w budżetach wojewodów pomoc ta wzrosła do ok. 44 mln zł rocznie. Pomoc dla spółek wodnych w analogicznej wysokości zaplanowano także w ustawie budżetowej na 2019 rok.

Spółki wodne korzystają także z dotacji celowych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego na utrzymanie urządzeń melioracji wodnych. O zasadach udzielania dotacji decydują organy tych jednostek (gminy, powiatu, województwa).

Dodatkowo, mając na uwadze poprawę możliwości funkcjonowania spółek wodnych, w 2017 r. MRiRW uruchomiło w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 działanie, które umożliwia spółkom wodnym uzyskanie pomocy na zakup sprzętu do utrzymywania urządzeń melioracyjnych objętych działalnością tych spółek. Na realizację tego działania zarezerwowano środki w wysokości ok. 79 mln euro. Poziom wsparcia wynosi 80% kosztów kwalifikowalnych operacji a maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi nie może przekroczyć 500 tys. zł. W ramach procedowanej obecnie zmiany PROW przewiduje się zwiększenie maksymalnej wysokości tej pomocy do 1 mln zł.

Podjęte działania stanowią realną pomoc dla właścicieli zmeliorowanych gruntów, będących członkami spółek wodnych, w realizacji obowiązku utrzymywania urządzeń melioracji wodnych, w tym rowów. Umożliwią zwiększenie zakresu wykonywanych przez spółki wodne prac związanych z utrzymywaniem urządzeń melioracji wodnych oraz wzmocnią potencjał wykonawczy spółek wodnych, co w konsekwencji przyczyni się do poprawy stanu technicznego tych urządzeń i ich lepszego funkcjonowania.

Lipcy *reprezentacji* *meccuukis*
Chymow *Grzyński*
SEKRETARZ STANU
Szczecin Grzyński